

TRANG THƠ – CUỘC ĐOI

“AI VỀ KINH BẮC”

*Có ai cười ngựa về Kinh Bắc
Tôi gửi nhờ đem hộ lá thư ?
Trời hỡi ! Ồm nằm trong quán trọ
Bạn bè còn lại mấy bài thơ...*

*Trông qua song cửa : trời vàng ủa
Mấy lá bàng rơi nhắc nhở thu !
Chiều ồm cũng đang chậm chậm xuống
Sương mù chìm lẫn lá vàng thưa.*

*Hỡi người cười ngựa về Kinh Bắc
Tôi gửi thư đưa hộ mẹ già
Cổ thắt song lòng tôi yếu quá
Ngựa đều chân chạy, nhạc càng xa.*

14-10-1941

VĂN CAO

TRANG THƠ – CUỘC ĐỜI

“AI VỀ KINH BẮC”

Cứ lần nữa mãi mà vẫn chưa tìm gặp nhà thơ – nhạc sĩ Văn Cao lấy một lần để được trò chuyện cùng ông, rồi nhân đấy hỏi xem, có phải vào năm bốn mốt ông có người mẹ già sống ở vùng Kinh Bắc? Biết kĩ như thế kể cũng nên, để hiểu thêm thơ, hiểu thêm một con người. Nhưng đành tạm bằng lòng với bài thơ đang có. Bài thơ tựa vào một sự việc: một người con đang ốm nằm trong quán trọ nhờ mẹ, mong có ai về Kinh Bắc nhờ gửi thư cho mẹ. Nhưng đó chưa phải là chất thơ. Chất thơ nằm ở tâm trạng, ở cái tình của người đương cuộc. Thường thì người ta đâu có cứng rắn, nghị lực đến mấy, gặp khi ốm đau cũng cảm thấy mình bé nhỏ, yếu đuối, muốn có một bàn tay để mà nương tựa. Thế nhưng cái mong ước thường tình ấy cũng không thể nào có được, người trai nằm cô độc, chạnh nghĩ, chạnh thương, buồn vắng. Có phải không, trong những lúc cùng cực nhất người ta hay nhớ về mẹ. Mẹ là nơi dựa tin cậy cuối cùng để lỡ khi cùng khốn nhất còn có chỗ trở về. Nhớ mẹ, thèm được trẻ thơ bên mẹ, nhưng đành bất lực. Mẹ đang ở xa. Đã thế, phía ngoài song cửa kia là khung cảnh mùa thu hiu hắt đã tràn về: màu trời vàng úa, chiều tàn dần, sương mù kéo xuống... Thiên nhiên như thể phụ họa với cái ốm đau mà hành hạ con người cô độc này.

Bỗng vẳng lên tiếng nhạc ngựa. Người trai cố thét gọi một tiếng nhưng đã muộn. Và thế là nỗi mong ước trở thành tuyệt vọng. Hóa ra là một giấc mơ. Trong cái âm u của quán trọ, của trời đất, của não trạng, tâm hồn, câu thơ đột hiện, chập chờn hư thực. Tiếng thét tuyệt vọng như một nốt nhấn thẳng thốt làm cho câu thơ se thắt lại. Thêm vào đó là tiếng nhạc ngựa xa dần, cả hai đã đẩy bài thơ từ thực cảnh đi vào tâm cảnh, mở ra một miền viễn du Kinh Bắc xa vời, phía ấy có hình bóng mẹ. Câu chữ dừng lại, nhưng quả tim mãi không thôi thổn thức...

Người Việt Nam chỉ có thể nói bằng một chữ "về" với nơi nào thật nặng lòng yêu dấu. Về Kinh Bắc, tức là về với một xứ sở mến thương nơi có hình bóng mẹ. Ai về Kinh Bắc là thèm muốn lắm mà không sao về nổi. Bài thơ mang đầy một tâm tình vừa như có gì cố kìm, lại như tri âm cùng với hôm nay.

Văn Giá

